

Verslag Vogels Voeren en Beloeren

Resultaten winter 2010-2011

****recordaantallen vink en keep
(foto: mannetje vink – Francois Van Bauwel)***

Wim Van den Bossche, november 2011

**Vogels Voeren en Beloeren is een project van de
Dienst Communicatie van Natuurpunt**

Vogels Voeren en Beloeren wordt mogelijk gemaakt door de steun van Tom&Co en in samenwerking met Delhaize, Vivara, www.tuinadvies.be en Klasse

Overzicht

1. Inleiding
2. Maandelijke top 10
3. Resultaten telweekend 5 & 6 februari 2011
4. De talrijkste soorten nader bekeken
5. Opmerkelijke gegevens
6. Maxima
7. Weersomstandigheden

Tabellen aantallen vogels in Vlaamse tuinen, maandelijke tellingen 1 oktober-31 maart
Hoe waarnemen
Invulformulier

Gegevens verwerking en teksten: Wim Van den Bossche
Gegevens invoer: Mia Luyckx, Eric Sève en Wim Van den Bossche.
**Speciale dank aan: Jenny Dedoncker, Christophe Diericx, Koen Leysen, Igor Stuyver,
Steven Van de Weyer, Anneleen Van Thillo, Jan Wouters en Natuurpunt
Vogelwerkgroep.**

Weerdata: KMI (www.kmi.be)

Voor meer informatie kan je terecht bij:

Natuurpunt

Wim Van den Bossche, Dienst Communicatie
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, Tel: 015-29 72 20, Fax: 015-42 49 21
e-mail: wim.vandenbossche@natuurpunt.be

Website: www.natuurpunt.be/tuinvogels voor info

Website: <http://tuinvogels.natuurpunt.be> voor invoer gegevens

1. Inleiding

Allereerst van **harte dank** aan alle tellers! We stellen je inspanning ten zeerste op prijs!

Tijdens de winter 2010-2011 hebben we uit 419 tuinen maandelijks gegevens ontvangen die in dit rapportje verwerkt zijn.

Voor het telweekend op 5 & 6 februari 2011 hebben we 6.317 bruikbare formulieren ontvangen. Tijdens het telweekend op 5 & 6 februari 2011 werden 273.786 vogels geteld. Een gemiddelde van meer dan 43 vogels per tuin. Er zaten gemiddeld 11 soorten per tuin.

Winter 2010-2011 was de derde koude winter op rij. Voor een aantal soorten leverde dit spectaculaire aantallen op. Het effect van onze nieuwe manier om de maandelijks tellingen op te volgen is vermoedelijk ook de oorzaak voor een stijging van de gemiddelden. We noteren nu het maandmaximum ipv. het gemiddelde van de weektotalen.

Het hoogtepunt voor de voorbije winter was het **grote aantal vinken en kepen** op de voederplaatsen! Die aantallen waren zo indrukwekkend dat voor de eerste maal sinds de start van de telling de huismus van de eerste plaats als talrijkste soort werd verdrongen door de vink! Een echte invasie werd er niet opgetekend, maar de sterke sneeuwval leverde in heel wat tuinen verrassende resultaten op.

Winter 2011-2012 tellen we voor de **12de** opeenvolgende keer tuinvogels bij de voederplaatsen! Zoals je ziet in de top 10 evolutie levert deze lange tijdsreeks interessante resultaten op. Noteer alvast **4 & 5 februari 2012** in je agenda! Dan proberen we opnieuw uit zoveel mogelijk tuinen telgegevens te verzamelen, schakel dus iedereen in om mee te doen.

Hopelijk werk je al met de **invoermodule** voor de maandelijks tellingen op onze website? Het grote **voordeel** van de invoermodule voor jou als teller is dat je zelf je **gegevens kan bekijken** na het invoeren! Om van start te gaan met de invoermodule surf je naar <http://tuinvogels.natuurpunt.be> en log je in met je Natuurpunt-login en paswoord. In de module geef je vervolgens het maandmaximum van elke maand in. Heb je nog geen login? Registreer dan snel en gratis op www.natuurpunt.be/mijnnaatuurpunt. Heb je problemen of vragen over de registratie, aarzel niet om contact op te nemen met webmaster@natuurpunt.be. Wie niet graag met de computer werkt, kan nog altijd zijn gegevens per post opsturen of per e-mail naar wim.vandenbossche@natuurpunt.be,.

De startpagina van de tuinvogeltellingen is <http://www.natuurpunt.be/tuinvogels>
Hier vind je ook de oudere rapporten.

We kijken nu al vol spanning uit naar het nieuwe winterseizoen!

Veel succes!

Vogels Voeren en Beloeren is een project van Natuurpunt, gesteund door Tom & Co, en in samenwerking met Delhaize, Vivara, www.tuinadvies.be en Klasse.

2. Maandelijks top 10

De talrijkheid van een soort blijkt uit het gemiddelde aantal vogels per soort per tuin en is opgesomd in tabel 1. De verspreiding van de soorten, of anders gezegd in hoeveel procent van de Vlaamse tuinen de soort werd waargenomen, vind je in de rechterkolom van tabel 1.

De merel en de koolmees komen in bijna alle tuinen voor, maar toch is de vink en de huismus het talrijkst wanneer we het gemiddeld aantal vogels per voederplaats bekijken. Soorten als de huismus en de spreeuw komen vaak in groep voor en zijn dus vrij talrijk maar zeker niet in alle tuinen aanwezig. De roodborst en de heggenmus zijn meer eenzaten en komen in kleinere aantallen, maar in meer Vlaamse tuinen voor.

Tabel 1: Top 10 van de talrijkste vogels en de meest verspreid voorkomende vogelsoort bij voederplaatsen in Vlaamse tuinen (gemiddelde 1 oktober 2010 tot en met 31 maart 2011) (Gegevens uit 419 tuinen).

Soort	Gemiddeld aantal		Soort	Frequentie
Vink	8,1	1	Merel	99 %
Huisumus	8,0	2	Koolmees	99 %
Turkse tortel	5,1	3	Roodborst	93 %
Spreeuw	4,1	4	Pimpelmees	92 %
Koolmees	4,1	5	Vink	90 %
Merel	4,0	6	Turkse tortel	87 %
Groenling	3,8	7	Heggenmus	78 %
Houtduif	3,5	8	Houtduif	77 %
Pimpelmees	3,3	9	Ekster	75 %
kauw	3,0	10	Huisumus	70 %

Uit tabel 1 blijkt dat de vink voor de eerste maal sinds de start van de tellingen de huismus als talrijkst waargenomen soort rond de voederplaatsen heeft verdrongen. De vink was ook het talrijkst tijdens het telweekend (tabel 2). Doordat we voor de maandelijks tellingen sinds 2010 enkel het maximum per maand noteren ipv. het gemiddelde maximum over 4 weken zijn de gemiddelden hoger. De houtduif schuift langzaam maar zeker naar voren in de maandelijks top 10. De kauw heeft met de staartmees van plaats gewisseld (de volledige maandtabel vind je achteraan in tabel 17).

De merel en de koolmees zijn de meest verspreide vogelsoorten die in bijna alle tuinen bij de voederplaats werden waargenomen. De houtduif steeg opnieuw een plaatsje.

3. Resultaten Telweekend 5 & 6 februari 2011

Het gemiddeld aantal vogels op de voederplaats was met 43 per tuin een evenaring van de records van 43 en 42,6 in februari 2006 en 2009. Er werden heel wat meer vogels geteld dan in 2004, 2005, 2007, 2008 en 2010, toen respectievelijk 33, 31, 35, 39 en 40 vogels per tuin werden geteld. Gemiddeld werden er 11 soorten per tuin geteld.

Tabel 2: gemiddeld aantal vogels per tuin en per provincie tijdens telweekend van 5&6 februari 2011.

Naam	Vlaanderen	Antwerpen	Brussel	Limburg	Oost-Vl.	Vl-Brabant	West-Vl.
Aantal tuinen	6317	1882	33	626	1551	1121	1103
Vink	5,1	4,4 (2)	3,1 (5)	4,9 (3)	5,8 (1)	5,3 (1)	5,3 (2)
Huismus	5,1	4,5 (1)	4,6 (1)	7,4 (1)	4,4 (2)	4,6 (2)	6,4 (1)
Koolmees	4,0	4,0 (3)	3,3 (4)	5,0 (2)	3,8 (3)	4,1 (3)	3,7 (3)
Merel	3,1	3,1 (4)	2,2 (8)	3,5 (5)	3,1 (5)	2,9 (5)	3,3 (5)
Turkse tortel	3,0	3,0 (5)	2,6 (7)	3,3 (6)	3,2 (4)	2,3 (7)	3,5 (4)
Pimpelmees	2,9	2,8 (7)	2,1 (9)	4,0 (4)	2,7 (6)	2,9 (4)	2,5 (8)
Houtduif	2,6	2,9 (6)	3,9 (3)	2,7 (7)	2,3 (7)	2,9 (6)	1,9 (9)
Kauw	1,9	2,1 (8)	0,2 (20)	1,8 (10)	2,1 (9)	0,9 (17)	2,7 (7)
Staartmees	1,9	2,0 (9)	0,3(19)	2,3 (9)	2,1 (8)	1,8 (10)	1,4 (12)
Spreeuw	1,9	1,4 (12)	4,1 (2)	1,3 (14)	1,8 (10)	1,8 (9)	3,1 (6)
Groenling	1,7	1,8 (10)	1,0 (12)	2,5 (8)	1,6 (11)	1,6 (13)	1,6 (10)
Ekster	1,6	1,5 (11)	1,7 (10)	1,5 (12)	1,5 (12)	2,0 (8)	1,3 (13)
Keep	1,2	1,0 (14)	0,9 (13)	1,5 (13)	1,1 (14)	1,6 (12)	0,9 (16)
Roodborst	1,1	1,1 (13)	0,9(14)	1,2 (17)	1,1 (13)	1,11 (15)	1,1 (14)
Zwarte kraai	1,0	0,8 (16)	1,5 (11)	1,6 (11)	0,9 (17)	1,7 (11)	0,7 (17)

Net als bij de maandelijkse telling stootte de vink voor de eerste maal de huismus van de eerste plaats! Voor een aantal soorten is het gemiddelde per provincie afwijkend van de Vlaamse lijst van talrijkste soorten. Zo zijn in Limburg de huismus, de koolmees en de groenling talrijk. In Vlaams Brabant vallen de houtduif en de zwarte kraai op door hun regelmatige aanwezigheid, terwijl de kauw minder wordt geteld. In Oost-Vlaanderen is de vink koploper. In West-Vlaanderen doet de spreeuw het opvallend goed. In Antwerpen zijn de kauw en de houtduif talrijk aanwezig.

Bij veel soorten zien we tijdens het telweekend lagere aantallen dan in de maandelijkse tellingen. Zo werd de koolmees tijdens het telweekend maar in 91/100 tuinen waargenomen en tijdens de maandelijkse tellingen in 99/100. De reden voor de verschillen lijkt ons te liggen in het soort van tuinen waar maandelijks geteld wordt. Die zijn gevarieerder en de tellers voederen meer en langer. Het telweekend is een momentopname in februari, terwijl tussen wintermaanden de aantallen sterk kunnen verschillen (zie tabel 17).

Tabel 3: Top 10 van de meest verspreid voorkomende vogelsoort op voederplaatsen tijdens het telweekend van 5&6 februari 2011.

	Soort	Frequentie
1	Merel	94 %
2	Koolmees	91 %
3	Roodborst	84 %
4	Vink	78 %
5	Pimpelmees	77 %
6	Turkse tortel	73 %
7	Houtduif	66 %
8	Ekster	64 %
9	Huismus	61 %
10	Heggenmus	52 %

De soortensamenstelling van de top 10 van de maandelijkse tellingen en het telweekend is gelijk. De volgorde is bij de minder talrijke soorten wel verschillend.

4. De talrijkste soorten nader bekeken

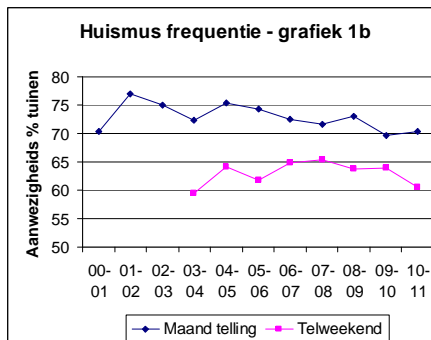
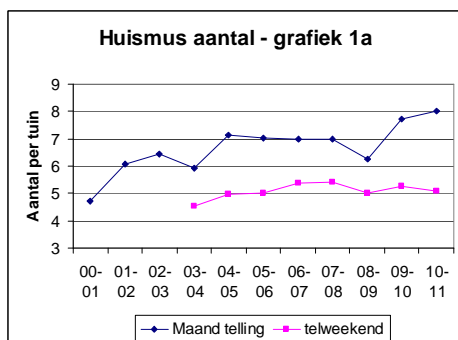
We bekijken de aantallen en de aantalevolutie van de talrijkste vogelsoorten meer in detail. Bij elke soort hoort een tabel en 2 grafieken. In de linkerkolom van de tabel vind je het gemiddelde aantal vogels per tuin per provincie tijdens het telweekend op 5 & 6 februari 2011. In de rechterhelft van de kolom vind je voor Vlaanderen het gemiddeld aantal per tuin tijdens het telweekend op 5 & 6 februari 2011. In Nederland was de telling op 22 & 23 januari 2011 (bron Vogelbescherming Nederland), in Groot-Brittannië was de telling op 29 & 30 januari 2011 (bron RSPB-Royal Society for the Protection of Birds). Het gaat hier om het gemiddelde aantal vogels per tuin (alle tuinen) met vermelding van de rangschikking. De eerste grafiek geeft de evolutie weer van het aantal vogels per tuin voor de ganse winterperiode van oktober tot en met maart in de periode 2000 tot 2011. Dit wordt gecombineerd met de resultaten van het telweekend op 7 & 8 februari 2004, 5 & 6 februari 2005, 4 & 5 februari 2006, 3 & 4 februari 2007, 2 & 3 februari 2008, 7 & 8 februari 2009, 6 & 7 februari 2010 en 5 & 6 februari 2011. De tweede grafiek geeft het aanwezigheidspercentage weer, berekend over alle tuinen voor de periode 2000 tot 2011 en de resultaten van de telweekends.

Huismus (*Passer domesticus*)

De huismus werd nipt geklopt door de vink als talrijkste vogel op voederplaatsen in Vlaamse tuinen. Tijdens het telweekend werden er meer dan 5 huismussen per tuin geteld. Er werden opnieuw grote aantallen huismussen geteld in de landelijke gebieden in West-Vlaanderen en Limburg. De aantallen in West-Vlaanderen blijven wel dalen. De aantallen in Vlaanderen liggen dit jaar met 5,1 per tuin opnieuw hoger dan in Nederland en Groot-Brittannië.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	6,4	Vl. Brab.	4,6	Vlaanderen	5,1
Oost Vl.	4,4	Antw.	4,5	Nederland	4,5 (1ste)
Brus. G.	4,6	Limb.	7,4	Groot-Brit.	4,2 (1ste)

Koolmees (*Parus major*)

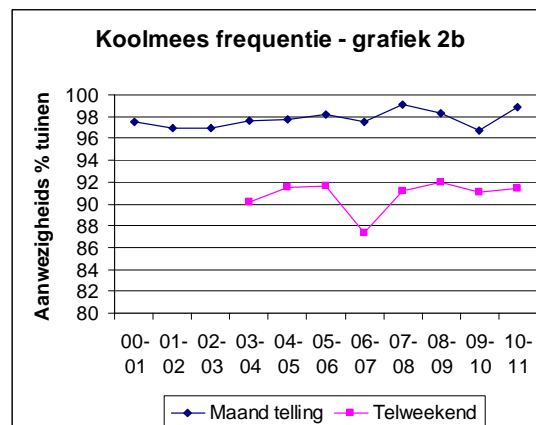
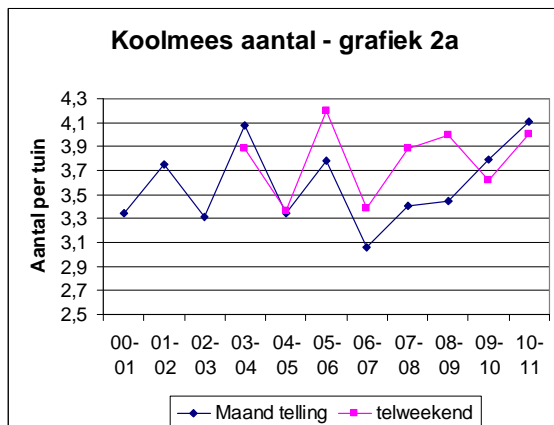
De koolmeespopulatie vertoonde volgens onze tellingen in het recente verleden een tweejaarlijkse aantalpiek. Winter 2007-2008 was een winter met hoge aantallen. Maar die trend werd gebroken in 2008-2009. Tijdens het telweekend 2011 werden gemiddeld 4,0 koolmezen per tuin geteld, een hoog aantal. De koolmees is met de merel de meest verspreide soort met een score van 99% aanwezigheid tijdens de maandelijkse tellingen.

De aantallen op de voederplaatsen schommelen vrij sterk van jaar tot jaar maar over de 11 teljaren is er geen sterke toe- of afname waargenomen.

In Vlaanderen en de andere naburige regio's op het vasteland zit meer dan het dubbele aantal koolmezen in vergelijking met Groot-Brittannië.

Bijvoeding: onder meer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,7	Vl. Brab.	4,1	Vlaanderen	4,0
Oost Vl.	3,8	Antw.	4,0	Nederland	3,3 (2de)
Brus. G.	3,3	Limb.	5,0	Groot-Brit.	1,6 (7de)

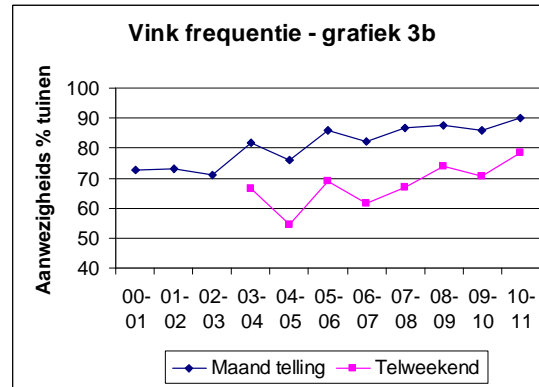
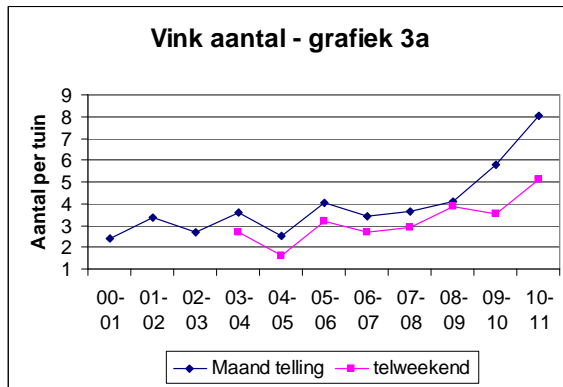

Vink (*Fringilla coelebs*)

De voorbije winter werden recordaantallen vinken geteld. De soort deed het erg goed met 5,1 exemplaren per tuin. Tijdens de maandelijkse tellingen werden zelfs gemiddeld meer dan 8 vinken per tuin geteld. Net zoals bij de koolmees is de tweejaarlijkse stijging en daling doorbroken. De aantallen liggen veel hoger dan in de buurlanden.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, zonnebloempitten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	5,3	Vl. Brab.	5,3	Vlaanderen	5,1
Oost Vl.	5,8	Antw.	5,8	Nederland	2,0 (5de)
Brus. G.	3,1	Limb.	4,9	Groot-Brit.	2,4 (5de)

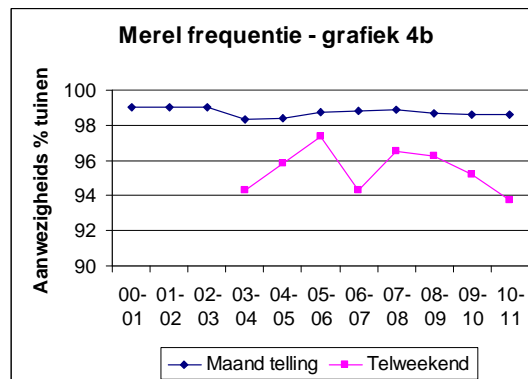
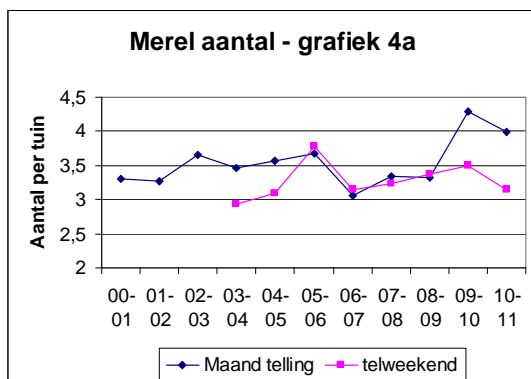

Merel (*Turdus merula*)

Sinds de start van de tellingen in 2000 schommelt het aantal merels rond de 3 tot 3,5 vogels per tuin. Door de langdurige aanwezigheid van sneeuw kwamen veel merels naar de voederplaats, maar tijdens het telweekend was dat effect uitgewerkt. Ook qua aanwezigheid in de tuinen scoort de merel hoog. Met 94 tot 99% voor het telweekend en de maandelijkse tellingen komt de soort in bijna elke tuin naar de voederplaats.

Bijvoeding: keukenafval, fruit.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,3	Vl. Brab.	2,9	Vlaanderen	3,1
Oost Vl.	3,1	Antw.	3,1	Nederland	2,2 (3de)
Brus. G.	2,2	Limb.	3,5	Groot-Brit.	3,3 (3de)

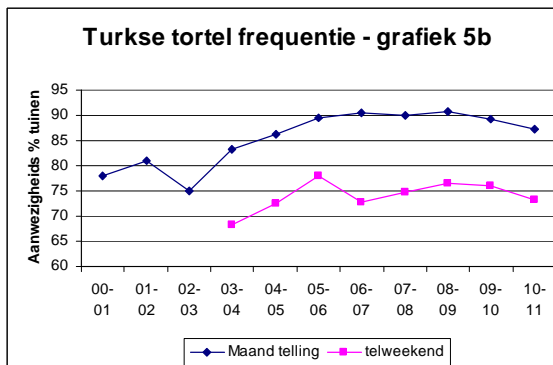
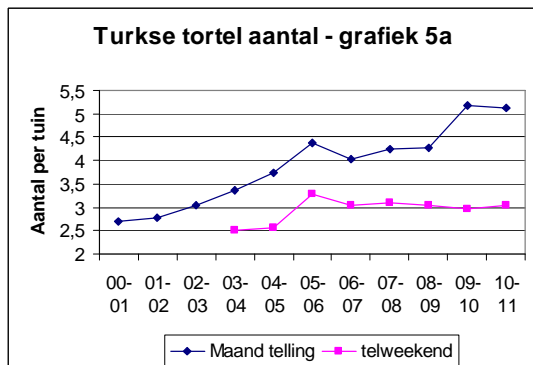
Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*)

De dalende trend in 2006-2007 heeft zich niet doorgezet en de soort werd in relatief grote aantallen waargenomen, veel meer dan in Nederland en Groot-Brittannië. De aantallen zijn hoog vergeleken met die voor de winter van 2005.

De Turkse tortel is een cultuurvolger die graag een graantje meepikt bij de kippen. Niet zelden worden tientallen exemplaren bij een kippenren geteld, maar overal waar graan wordt gevoerd vind je wel een paartje.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, gebroken maïs, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,5	Vl. Brab.	2,3	Vlaanderen	3,0
Oost Vl.	3,2	Antw.	3,0	Nederland	1,3 (8ste)
Brus. G.	2,6	Limb.	3,3	Groot-Brit.	1,3 (10de)

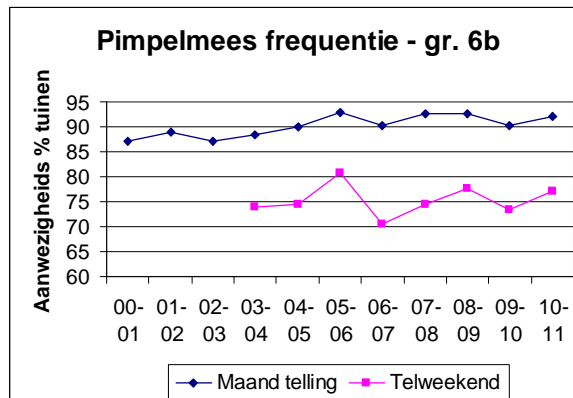
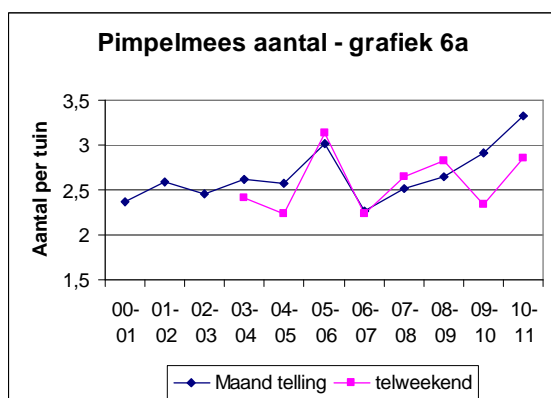

Pimpelmees (*Parus caeruleus*)

Net als bij de koolmees werden er grote aantallen op de voederplaatsen geteld. Grote verschillen waren er tijdens het telweekend opnieuw tussen de provincies met 4,0 pimpels per tuin in Limburg en slechts 2,5 per tuin in West-Vlaanderen. In de tuinen in Groot-Brittannië worden meer pimpels waargenomen dan in Vlaanderen.

Bijvoeding: onder meer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	2,5	Vl. Brab.	2,9	Vlaanderen	2,9
Oost Vl.	2,7	Antw.	2,8	Nederland	2,1 (4de)
Brus. G.	2,1	Limb.	4,0	Groot-Brit.	3,2 (4de)

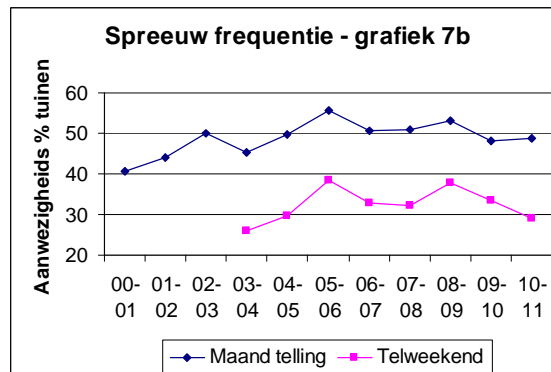
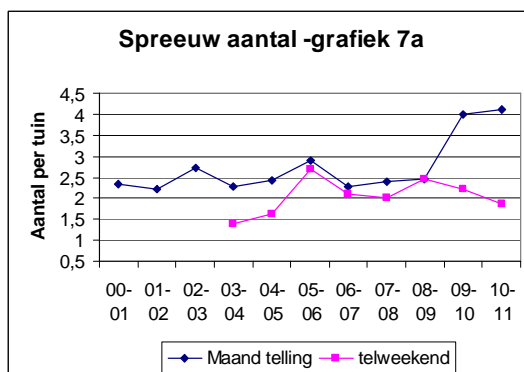
Spreeuw (*Sturnus vulgaris*)

Bij de spreeuw observeren we elke winter een groot contrast in aantallen tussen de provincies. West-Vlaanderen is de koploper met de grootste gemiddelde aantallen per tuin (3,1), in Limburg werden slechts 1,3 spreeuwen per tuin waargenomen. Het landelijke gemiddelde voor het telweekend was met 1,9 spreeuwen per tuin laag. Tijdens de maandelijkse tellingen bracht de sneeuw veel spreeuwen naar de voederplaatsen.

In Groot-Brittannië is het aantal spreeuwen op de voederplaatsen beduidend hoger.

Bijvoeding: keukenafval, brood, fruit.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,1	Vl. Brab.	1,8	Vlaanderen	1,9
Oost Vl.	1,8	Antw.	1,4	Nederland	1,5 (6de)
Brus. G.	4,1	Limb.	1,3	Groot-Brit.	3,9 (2de)

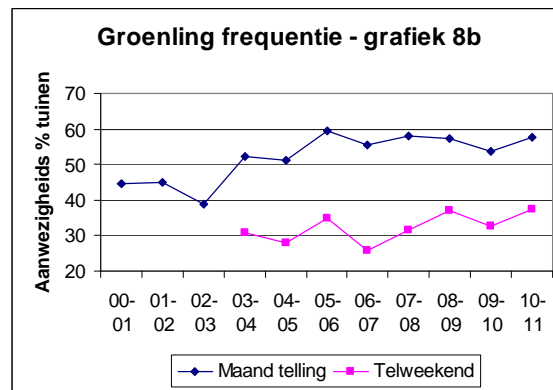
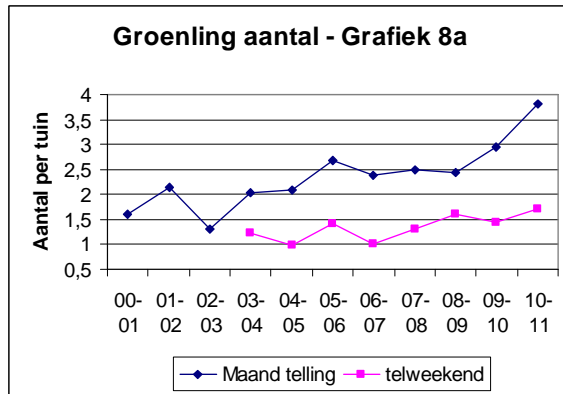
Groenling (*Carduelis chloris*)

De groenling bleef de voorbije winter erg talrijk aanwezig in de tuinen. Tijdens het telweekend werden met gemiddeld 1,7 groenlingen per tuin recordaantallen geteld. In Engeland wordt de tuinbiotoop gezien als een belangrijke hulpbron voor de soort. Doordat er minder en minder graanresten te vinden zijn op de velden zijn de groenlingen om te overleven massaal in tuinen opgedoken op zoek naar extra voedsel.

Groenlingen hebben een sterke voorliefde voor zonnebloempitten en zijn dus heel gemakkelijk aan te trekken en te helpen. We zijn erg benieuwd of de sterfte in Duitsland en Nederland door de ziekte "het geel" (een keelaandoening) gevolgen zal hebben. In Vlaanderen merken we er gelukkig nog niet veel van.

Bijvoeding: onder meer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), gemengd zaad, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,6	Vl. Brab.	1,6	Vlaanderen	1,7
Oost Vl.	1,6	Antw.	1,6	Nederland	<0,8
Brus. G.	1,0	Limb.	2,5	Groot-Brit.	0,8 (14de)

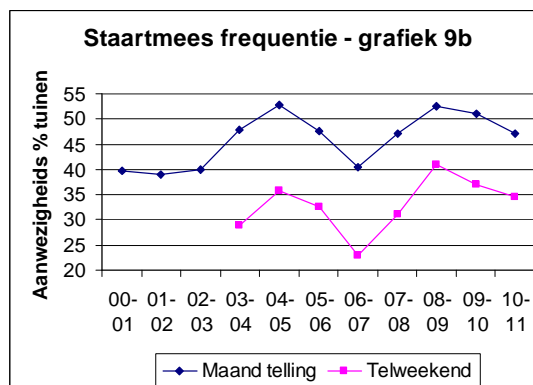
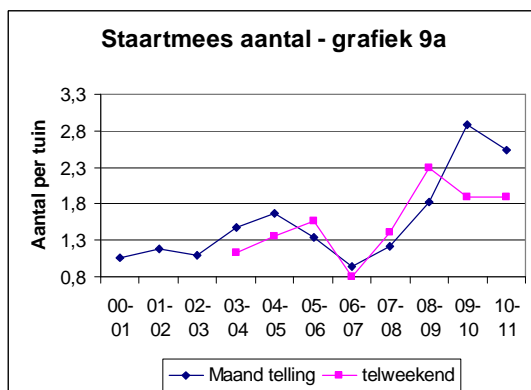

Staartmees (*Aegithalos caudatus*)

De lage aantallen in 2006-2007 zijn gelukkig verleden tijd. Tijdens het telweekend werden opnieuw redelijk hoge aantallen geteld, zelfs het dubbele van die van 2006-2007! Ook de spreiding is hoog. Er zitten gemiddeld meer staartmezen in de Vlaamse tuinen dan in Nederland en Groot-Brittannië.

Bijvoeding: onder meer vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,4	VI. Brab.	1,8	Vlaanderen	1,9
Oost Vl.	2,1	Antw.	2,0	Nederland	<0,8
Brus. G.	0,3	Limb.	2,3	Groot-Brit.	1,3 (11de)

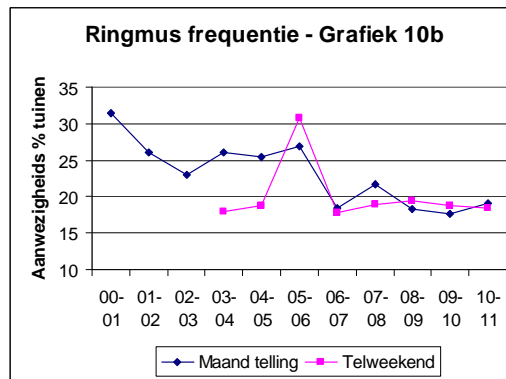
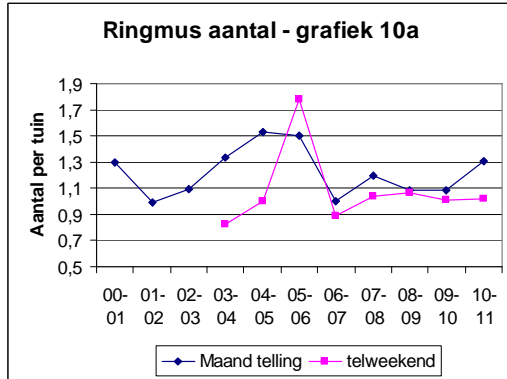
Ringmus (*Passer montanus*)

De ringmus verloor de voorbije winters het gevecht om in de top 10 van talrijkste bezoekers van de voedertafel te blijven. Sinds de winter van 2006-2007 zijn de aantallen en de verspreiding van de soort erg laag.

Ook in de buurlanden zijn er lage aantallen, vooral de toestand in Groot-Brittannië is verontrustend.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs, graanmengsel, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,5	Vl. Brab.	1,1	Vlaanderen	1,0
Oost Vl.	0,9	Antw.	0,7	Nederland	<0,8
Brus. G.	0,4	Limb.	1,3	Groot-Brit.	0,2 (24ste)

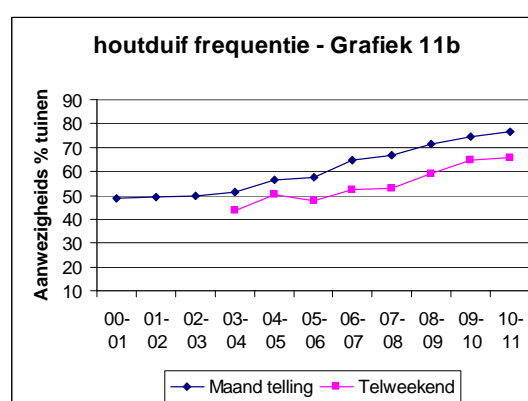
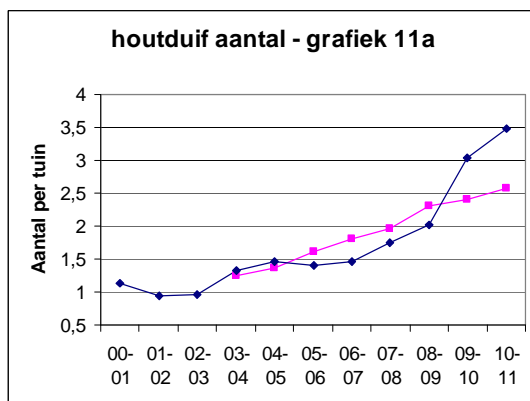

Houtduif (*Columba palumbus*)

De houtduif is een vaste waarde geworden in de top 10 van talrijkste bezoekers van de voedertafel. De winter van 2010-2011 was opnieuw een record voor de soort met een gemiddeld aantal van 2,6 houtduiven per tuin. Ook de verspreiding blijft gestaag toenemen.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, gebroken maïs, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,9	Vl. Brab.	2,9	Vlaanderen	2,6
Oost Vl.	2,3	Antw.	2,9	Nederland	1,1 (9de)
Brus. G.	3,9	Limb.	2,7	Groot-Brit.	1,9 (6de)

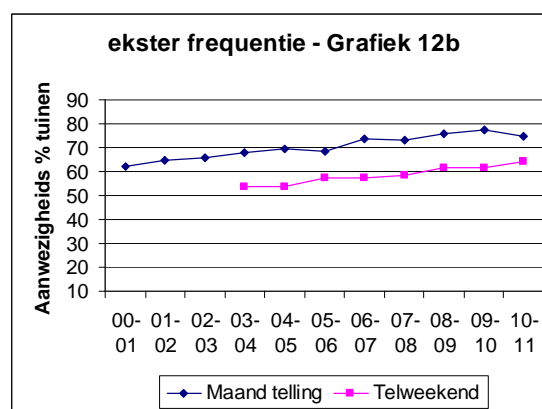
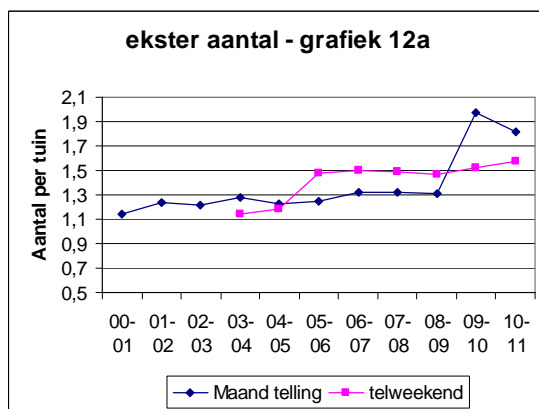

Ekster (*Pica pica*)

De ekster flirt met de top 10 van talrijkste tuinvogels. Er zijn grote verschillen tussen de aantallen op het telweekend van 2004 en 2005 en die na 2006, zonder dat we daar een echte verklaring voor hebben. Kijken we naar de verspreiding en de maandelijkse aantallen dan blijven die licht toenemen.

Bijvoeding: onder meer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs, graanmengsel, brood.

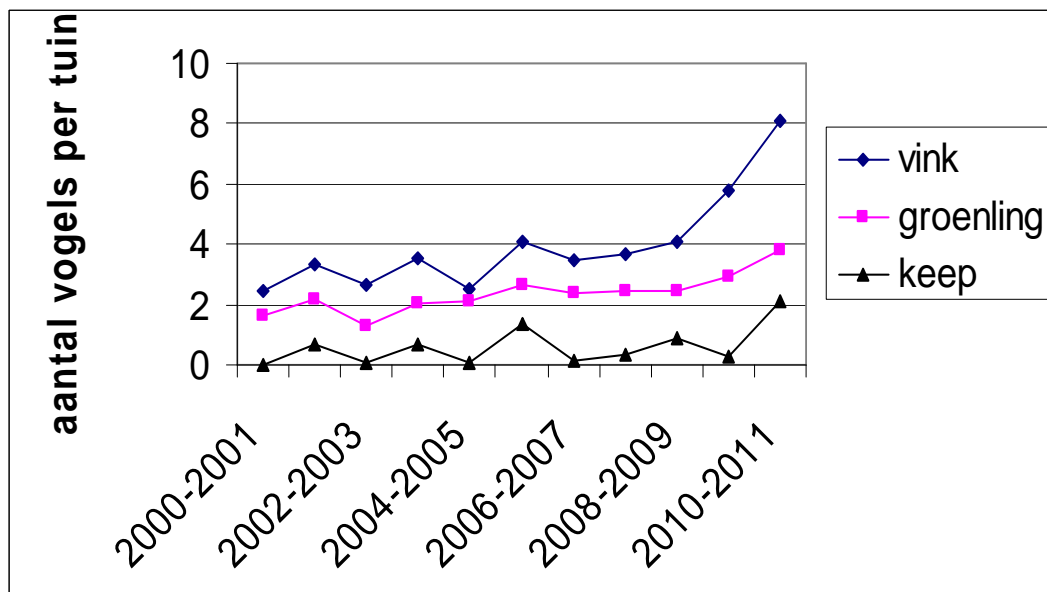
Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,3	Vl. Brab.	2,0	Vlaanderen	1,6
Oost Vl.	1,5	Antw.	1,5	Nederland	0,8 (10de)
Brus. G.	1,7	Limb.	1,5	Groot-Brit.	0,9 (13de)

5. Opmerkelijk

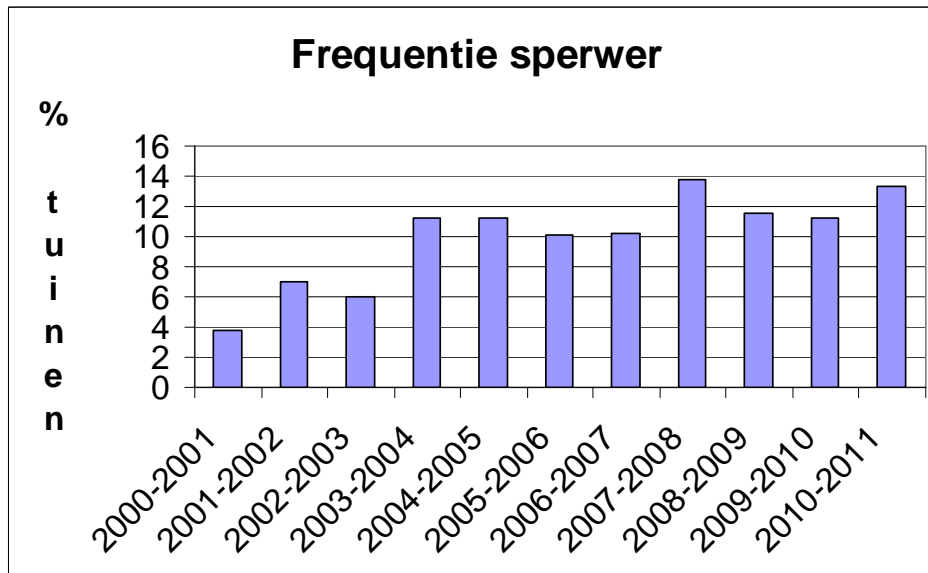
Op figuur 13 zien we dat de keep, de vink en in minder mate de groenling in het verleden een tweejaarlijkse aantalspiek vertoonden. De laatste winters zet dit patroon zich niet verder.

Figuur 13: gemiddeld aantal van de vink, de keep en de groenling per tuin (maandelijks tellingen)

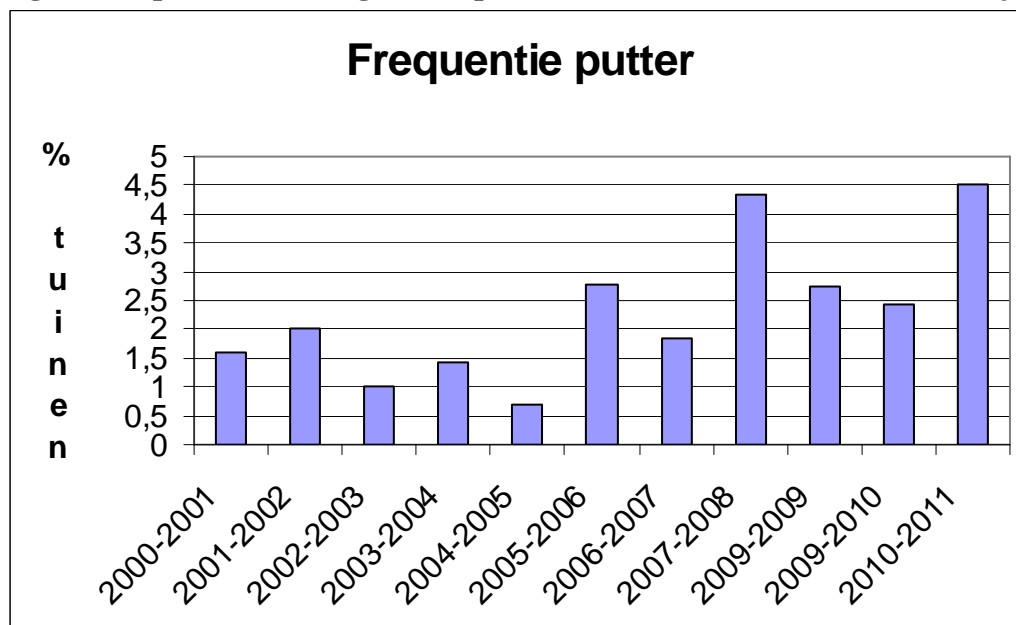
De sperwer (*Accipiter nisus*) werd regelmatig waargenomen tijdens de maandelijkse tellingen. In bijna 1 op 6 tuinen dook hij op. Sinds de start van de tellingen in 2000 wordt de soort in driemaal zoveel tuinen geteld. De aanwezigheid lijkt wel gestabiliseerd.

Figuur 14: sperwer aanwezigheid in procent van Vlaamse tuinen (maandelijkse telling).

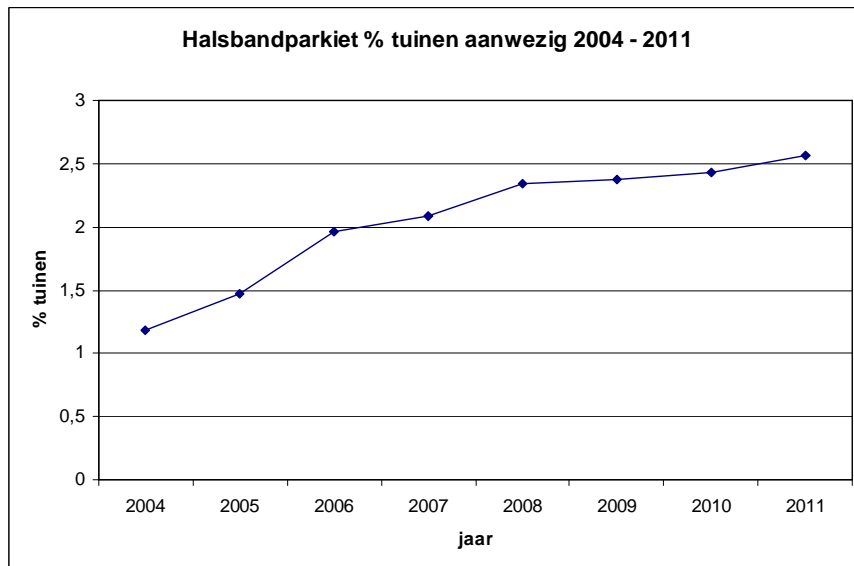
De putter of distelvink (*Carduelis carduelis*) is een relatief zeldzame zangvogel die in het verleden slechts uitzonderlijk naar voederplaatsen kwam. De voorbije winter was de putter in meer tuinen aanwezig dan in het vorige recordjaar 2007-2008 (figuur 15).

Figuur 15: putter aanwezigheid in procent van Vlaamse tuinen (maandelijkse telling).

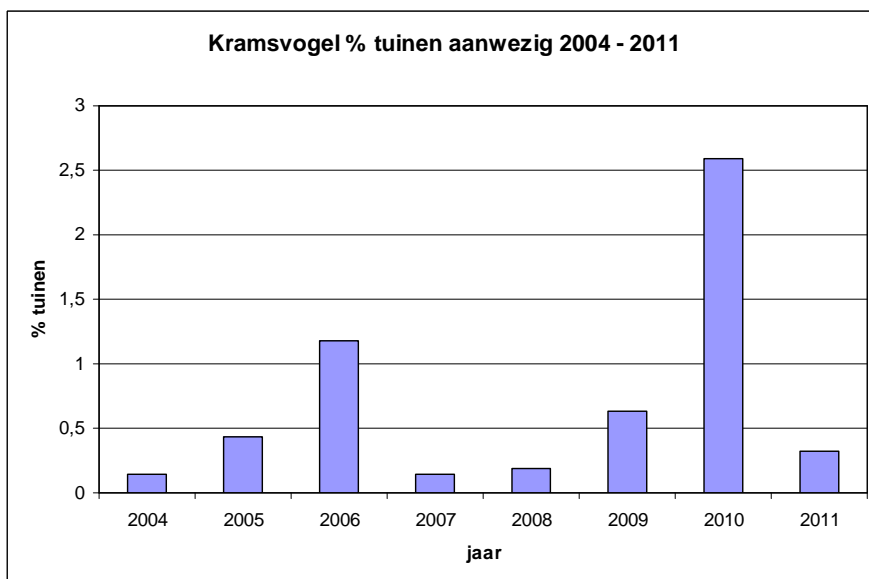

De halsbandparkiet (*Psittacula krameri*) blijft zich langzaam maar zeker verder verspreiden. Tijdens de telweekends wordt de soort spijtig genoeg jaarlijks in meer tuinen gespot, het is immers een ongewenste invasieve exoot (zie figuur 16).

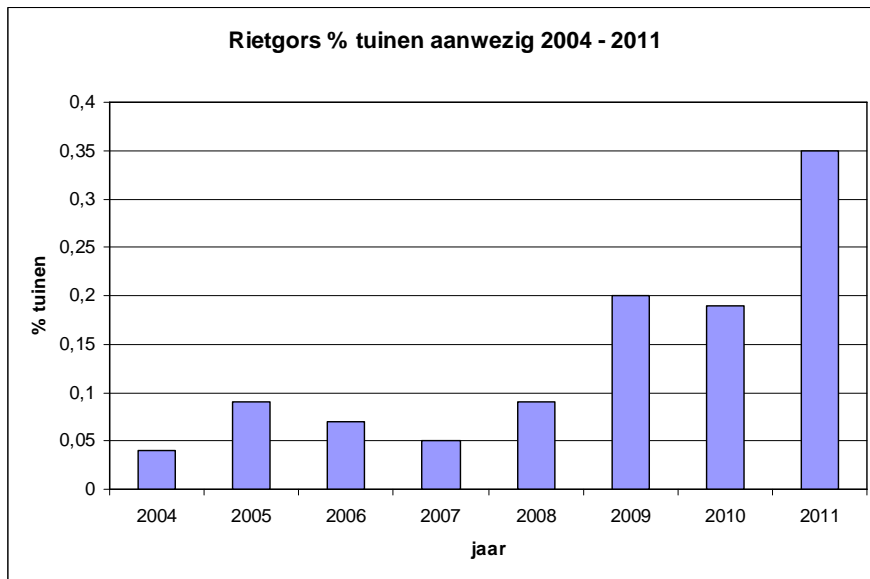
Figuur 16: aanwezigheid van de halsbandparkiet in procent van Vlaamse tuinen tijdens nationale telweekends in februari.

Figuur 17: aanwezigheid van de kramsvogel in procent van Vlaamse tuinen tijdens nationale telweekends in februari.

Figuur 18: aanwezigheid van de rietgors in procent van Vlaamse tuinen tijdens nationale telweekends in februari.

Tijdens het telweekend in februari was de sneeuw al verdwenen en daarmee ook de kramsvogels (*Turdus pilaris*) die de tuinen terug inruilden voor de weidegebieden. De rietgors (*Emberiza schoeniclus*) werd tijdens de voorbije sneeuwrijke winters relatief meer op de voederplaatsen opgemerkt maar 't blijft erg uitzonderlijk.

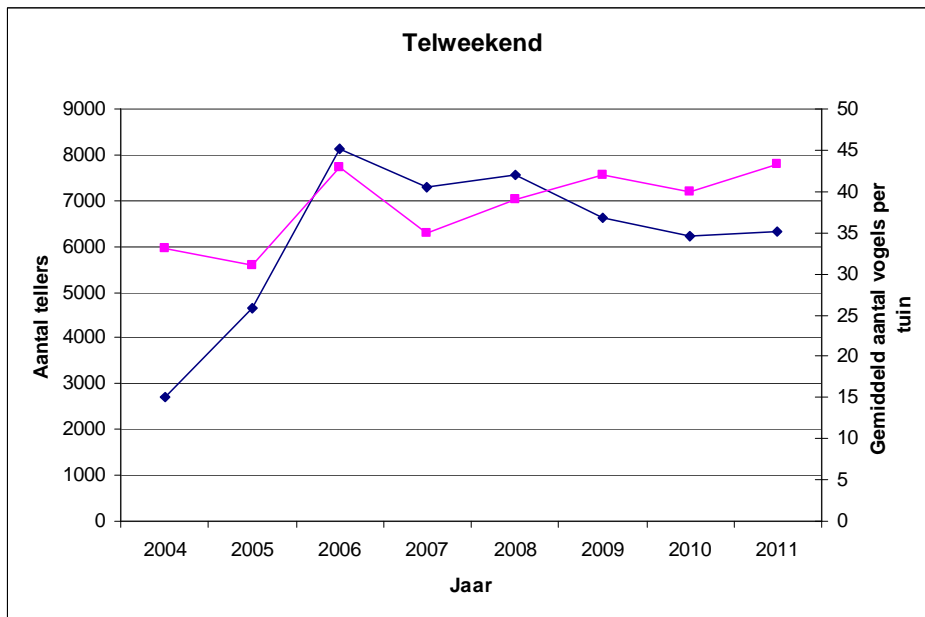
6. Maxima

Niet iedereen heeft een grote tuin of heeft een omgeving die heel rijk is aan vogels. Waarnemingen uit tuinen met kleinere aantallen vogels zijn belangrijk voor het resultaat van dit project maar het is toch leuk om te kijken naar de absolute toppers. Tussen haakjes staan de maandmaxima sinds het begin van de tellingen in november 2000.

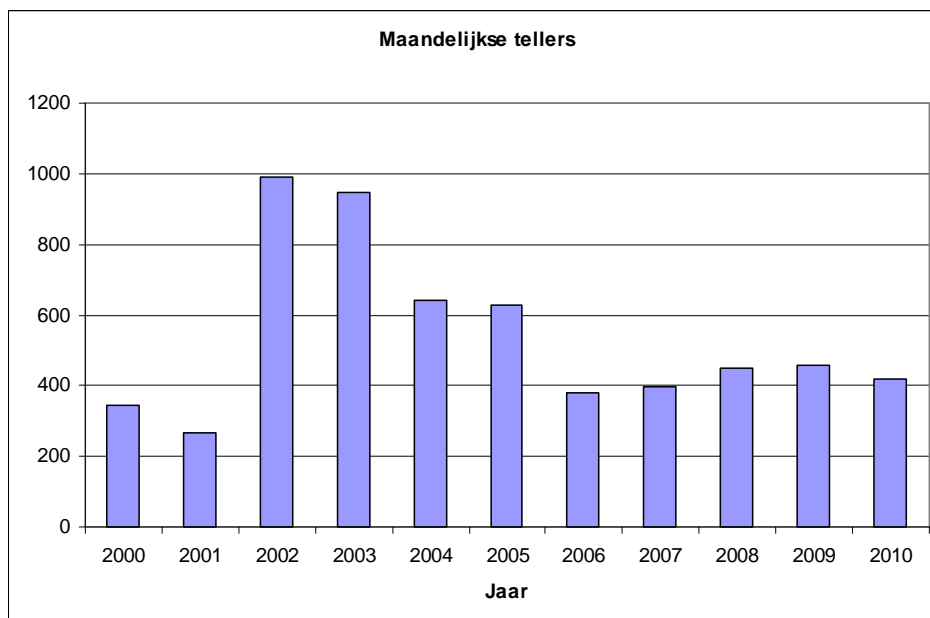
De hoogste **maandgemiddelden** in 2010-2011 voor een aantal geselecteerde soorten waren:

- Huismus: 86 ex. in januari 2011 in Balen, Antwerpen (126 ex. in oktober 2006 in Stabroek, Antwerpen).
- Ringmus: 59 ex. in januari 2011 in Houthulst, West-Vlaanderen (89 ex. in januari 2010 in Houthulst, West-Vlaanderen).
- Turkse tortel: 110 ex. in november 2010 in Lokeren, Oost-Vlaanderen. (87 ex. in november 2009 in Lokeren, Oost-Vlaanderen).
- Staartmees: 21 ex. in december 2010 in Wervik, West-Vlaanderen (32 ex. in november 2009 in Zelzate, Oost-Vlaanderen).
- Groenling: 68 ex. in februari 2011 in Achel, Limburg (114 ex. in februari 2003 in Tessenderlo, Limburg)
- Spreeuw: 350 ex. in november 2010 in Waltwilder, Limburg (151 ex. in oktober 2004 in Bilzen, Limburg)
- Vink: 135 ex. in januari 2011 in Haacht, Vlaams-Brabant (54 ex. in februari 2010 in Sint-Niklaas, Oost-Vlaanderen).

Figuur 19: aantal deelnemende gezinnen aan het telweekend (linkse as) en gemiddeld aantal vogels per tuin (rechtse as).

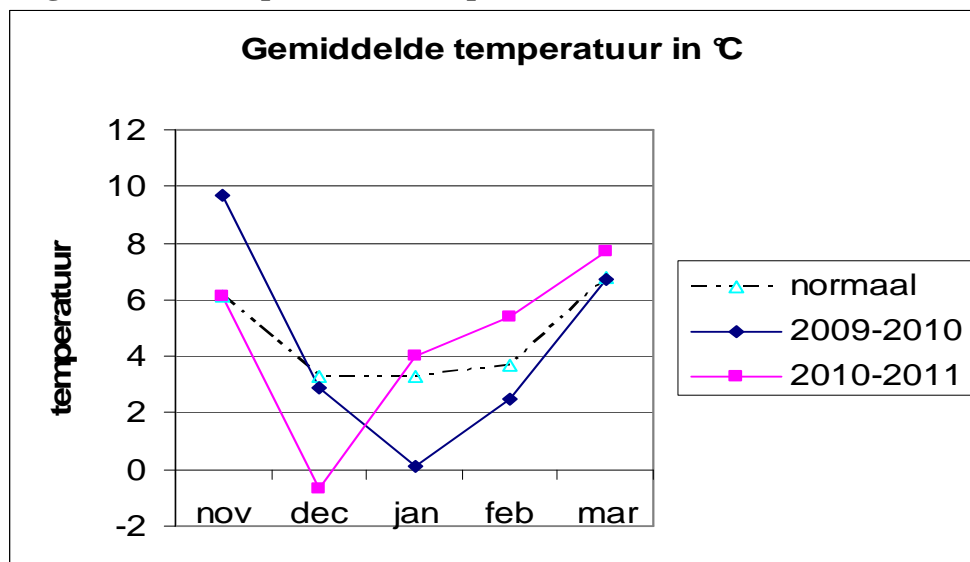
Figuur 20: aantal getelde tuinen tijdens de maandelijkse tellingen oktober tot en met maart voor de periode 2000-2011.

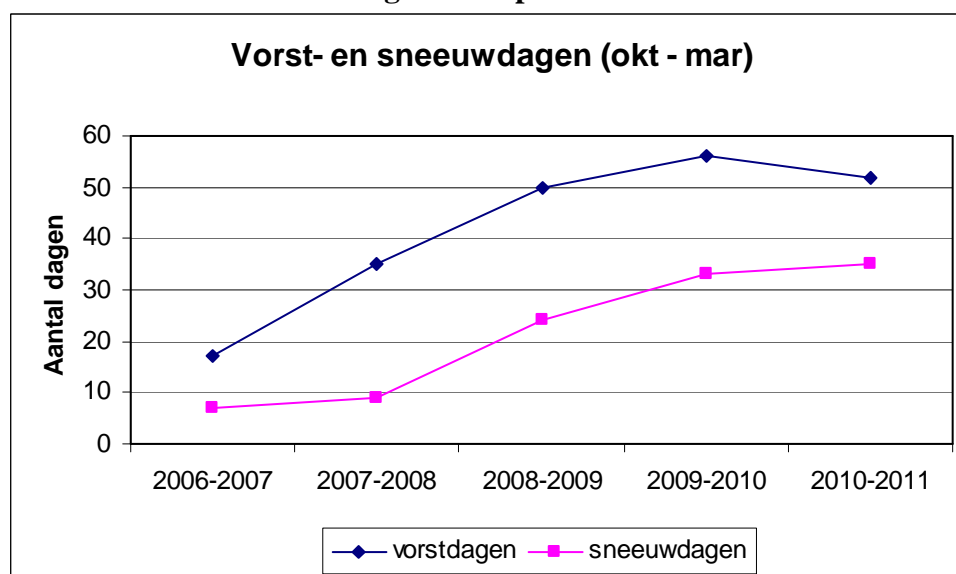
7. De weersomstandigheden

De temperatuur in winter 2010-2011 was veel lager dan normaal in de maand december. December was een erg koude maand met maar liefst 25 vorstdagen en 23 sneeuwdagen. De sneeuw bleef wekenlang liggen, vooral in het binnenland.

Figuur 21: gemiddelde temperatuur in de periode november tot maart.

Figuur 22: aantal vorst en sneeuwdagen in de periode 2006 – 2011

Steun van Tom & Co en samenwerking met Delhaize, Vivara, www.tuinadvies.be en Klasse.

Samen met Tom & Co en Vivara werkt Natuurpunt aan de beste producten voor tuinvogels en kunnen we dankzij hun financiële bijdrage Vogels Voeren en Beloeren uitwerken. Voor een Tom&Co in uw buurt, surf naar www.tomandco.be en gebruik de zoekfunctie. Kijk voor handige tips en producten zeker op www.vivara.be, op www.tuinadvies.be vind je alle info over de tuin. Klasse communiceert met veel enthousiasme over de tellingen, www.klasse.be

Tabel 4: gemiddeld aantal vogels in Vlaamse tuinen in oktober 2010-maart 2011 en oktober 2009-maart 2010.

	Maand	2010-2011						2009-2010					
		10	11	12	1	2	3	10	11	12	1	2	3
	Aantal tuinen	155	265	274	318	297	223	161	215	234	346	329	194
1	huismus	7,9	8,9	9,1	7,7	6,5	6,3	7,7	8,8	8,3	7,6	6,8	6,3
2	Turkse tortel	4,6	5,3	5,6	5,3	4,4	4,1	4,9	6,1	5,7	5,0	4,4	4,3
3	vink	2,2	5,1	11,6	9,5	8,0	7,3	2,2	3,4	7,0	6,9	6,7	5,4
4	koolmees	3,6	4,4	4,3	4,2	3,8	3,3	3,1	4,1	4,3	3,8	3,6	3,1
5	merel	3,2	3,6	5,0	4,0	3,6	3,3	3,3	3,6	4,5	4,7	4,4	3,8
6	pimpelmees	2,4	3,0	3,4	3,7	3,4	2,7	2,0	2,8	3,3	3,3	2,7	2,4
7	groenling	1,4	2,8	4,2	4,5	4,4	3,6	1,0	2,7	3,6	3,1	3,2	2,8
8	spreeuw	3,2	5,1	6,7	4,0	2,5	1,6	4,3	3,5	4,5	4,9	6,4	2,1
9	houtduif	2,2	2,4	5,5	3,4	2,9	3,2	1,9	3,5	3,2	3,4	3,7	3,5
10	kauw	2,0	2,7	4,4	3,3	3,1	3,1	1,7	1,9	2,0	2,1	2,8	3,1
11	ekster	1,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,9	1,6	1,8	2,1	1,9	1,9	2,1
12	staartmees	1,9	2,0	3,3	3,2	2,4	1,2	2,4	2,4	3,1	3,7	2,9	1,6
13	ringmus	0,7	1,2	1,5	1,6	1,2	1,1	0,8	0,9	0,9	1,4	1,2	0,8
14	heggenmus	1,1	1,2	1,4	1,3	1,2	1,6	1,2	1,2	1,5	1,4	1,5	1,7
15	roodborst	1,0	1,2	1,4	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3
16	sijs	0,3	0,2	1,0	1,2	0,7	0,9	0,04	0,3	0,3	0,6	0,8	0,1
17	winterkoning	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
18	zwarte kraai	0,6	0,8	0,7	0,9	1,0	0,7	0,5	0,7	0,9	0,8	0,7	0,8
19	keep	0,3	0,4	2,5	2,6	2,8	2,6	0,1	0,2	0,3	0,4	0,3	0,1
20	zwarte mees	0,2	0,4	0,7	0,6	0,4	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
21	gaai	0,5	0,6	0,6	0,5	0,4	0,6	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5
22	grote bonte specht	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2
23	kuifmees	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
24	zanglijster	0,3	0,2	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5
25	halsbandparkiet	0,4	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2
26	roek	0,01	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1
27	groene specht	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
28	kokmeeuw	0,01	0,4	1,5	0,5	0,2	0,2	0,04	0,2	0,7	0,8	0,8	0,5
29	koperwiek	0,2	0,1	0,1	0,1	0,01	0,01	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
30	boomklever	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1

Hoe waarnemen ?

Om mee te doen heb je slechts een voederplaats nodig en de energie om die plaats dagelijks of wekelijks een halfuurtje in het oog te houden. Noteer het **maximum voor de maand** op het formulier. Op het einde van iedere maand vul je je waarnemingen in op de website of stuur je ze op naar Natuurpunt.

- Maak een voederplaats op de grond, timmer een voederplank ineen of hang een voederbuis op een zichtbare plaats.
- Probeer zoveel mogelijk (mag zelfs elke dag), bijvoorbeeld gedurende een half uurtje, de bezoekers te beloeren en noteer de soorten die je **op en rond de voederplaats** ziet scharrelen. Noteer dus niet de vogels ver weg in het veld van de burens maar wel de soorten en aantallen die gebruik maken van de voederplaats. Een jagende sperwer mag je wel noteren omdat hij naar de gasten op de voedertafel komt. De overvliegende ganzen noteer je niet.

Omdat niet alle soorten op hetzelfde moment aan tafel gaan, is het nuttig om op verschillende tijdstippen waar te nemen. Het komt er op aan je waarnemingen regelmatig bij te houden. Je noteert per soort het grootste aantal dat je op één moment hebt geteld. Een voorbeeld: op maandag zie je drie koolmezen op de plank, op dinsdag vijf, op woensdag geen, op donderdag vier. In dit geval vul je op het formulier naast de koolmees het getal vijf in.

Vul op het formulier ook de vragen in over je tuin en het soort voedsel dat je aanbiedt. Zo kunnen we een idee krijgen welke tuin beter of minder geschikt is voor bepaalde soorten.

Heb je niet zoveel tijd? Geen probleem, **doe mee op 4 & 5 februari 2012 !**

Opmerkingen

(1) In de handleiding staat: 'je noteert per soort het *grootste aantal* dat je op één moment hebt geteld'. Zonder al de vogels te vangen en te merken is het vrijwel onmogelijk om juist te bepalen hoeveel vogels een voederplaats bezoeken. Toch willen we dit aantal zo goed mogelijk schatten. Noteer dus het grootste aantal van een bepaalde soort dat bij het voeder of in de omringende struiken of bomen zat. Bij een soort als de koolmees zie je natuurlijk niet altijd meerdere individuen tegelijkertijd op een voederplaats, maar in de meeste gevallen is het toch mogelijk om te schatten hoeveel vogels er op een bepaald moment op de voederplaats en de omringende struiken of bomen zitten. Het is dat aantal in de onmiddellijke omgeving van de voederplaats dat ons interesseert. Bijvoorbeeld op maandag zitten 4 huismussen op de voederplaats, dinsdag zie je op 4 verschillende tijdstippen 1 huismus op de voederplaats en vrijdag zie je er 3 tesamen. Je vult dus in: huismus: 4 (=maximum) en **niet** 11 (opgeteld).

(2) Noteer ook soorten die niet in de lijst voorkomen als ze de voederplaats bezoeken, de lijst van voorgedrukte namen is enkel een hulpmiddel om snel de waarnemingen te noteren.

Doe mee met de 12de wintertelling – maandelijks tussen 1 oktober en 31 maartMaand:

Soort	maandmaximum
Ekster	
Gaai	
Groenling	
Grote bonte specht	
Heggenmus	
Houtduif	
Huismus	
Kauw	
Keep	
Koolmees	
Merel	
Pimpelmees	
Ringmus	
Roodborst	
Sijs	
Spreeuw	
Staartmees	
Turkse tortel	
Vink	
Winterkoning	
Zanglijster	
Zwarte kraai	
.....	
.....	
.....	
.....	
Eekhoorn	

Type	De tuin is gelegen in:	Omgeving van de tuin	Grootte van de tuin
Tuin	Stadscentrum	Vooral huizen	<25 m ²
Terrasje	stadsrand (mozaïek huizen en tuinen)	veel groen en andere tuinen	25-100 m ²
	Dorp	landbouwgebied	100-1000 m ²
	Residentiële wijk met veel groen		>1000 m ²
	Platteland		

Samenstelling van de tuin:

Regelmatig gemaaide gazon		Struiken/haag	
Wilde hoekjes		Fruitbomen	
Waterpartijtje		Naaldbomen	
moestuin		loofbomen	

Ik gebruik het volgende voeder: (aankruisen wat je gebruikt)

Zonnebloemen (los)		Pindanoten	
Gemengd zaad (los)		Vetbol	
Brood			

Vul je waarnemingen in op <http://www.natuurpunt.be/tuinvogels> of stuur naar
 Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of per e-mail naar wim.vandenbossche@natuurpunt.be of
 fax: ++32 15 42.49.21

SUCCES en BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING

Naam:		
Adres:		

Je gegevens worden opgenomen in het adressenbestand van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. Je kan je gegevens raadplegen, verbeteren of laten schrappen in het bestand. Natuurpunt vzw zal de gegevens aanwenden om je op de hoogte te houden van haar acties. Je kan ons contacteren op voormeld adres of via privacy@natuurpunt.be.

		TELWEEKEND: (3) 4 & 5 februari 2012
Soort	Maximaal aantal	<p>Probeer tijdens het telweekend van 4 & 5 februari 2012 de vogels op en rond de voederplaats te tellen. Als je, nadat je gevoerd hebt, tijdens een kwartiertje of halfuur waarneemt kan je al de meeste soorten ontdekken.</p> <p>Noteer per soort het grootste aantal dat je op hetzelfde moment hebt geteld. Een voorbeeld: op 4 februari zie je om 9.34u drie koolmezen op de plank, om 9.58u vier op de plank en één aan de vetbol, op 5 februari om 10.00u geen en om 10.13u vier. In dit geval vul je op het formulier naast koolmees het getal vijf.</p> <p>Je hoeft niet op alle dagen waar te nemen! Maar het mag. Om leerlingen de kans te geven om ook in de klas aan het telweekend mee te doen mag je ook gegevens noteren op vrijdag 3 februari.</p> <p>Kijk je meer dan één dag, noteer dan het maximale aantal dat je waarnam per soort.</p> <p>Noteer ook soorten die niet in de lijst voorkomen als ze de voederplaats bezoeken, de lijst is enkel een hulpmiddel om snel de waarnemingen te noteren.</p> <p>Veel plezier en succes met de telling!</p>
Ekster		
Gaai		
Groenling		
Grote bonte specht		
Heggenmus		
Houtduif		
Huisemus		
Kauw		
Keep		
Koolmees		
Merel		
Pimpelmees		
Ringmus		
Roodborst		
Sijs		
Spreeuw		
Staartmees		
Turkse tortel		
Vink		
Winterkoning		
Zanglijster		
Zwarte kraai		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
Eekhoorn		

Type	De tuin is gelegen in:	Omgeving van de tuin	Grootte van de tuin
Tuin	Stadscentrum	Vooral huizen	<25 m ²
Terrasje	stadsrand (mozaïek huizen en tuinen)	veel groen en andere tuinen	25-100 m ²
	Dorp	landbouwgebied	100-1000 m ²
	Residentiële wijk met veel groen		>1000 m ²
	Platteland		

Samenstelling van de tuin:

Regelmatig gemaaide gazon		Struiken/haag	
Wilde hoekjes		Fruitbomen	
Waterpartijtje		Naaldbomen	
moestuï		loofbomen	

Ik gebruik het volgende voeder: (aankruisen wat je gebruikt)

Zonnebloemen (los)		Pindanoten	
Gemengd zaad (los)		Vetbol	
Brood			

Stuur je waarnemingen voor 10 maart 2012 naar: Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of per e-mail naar wim.vandenbossche@natuurpunt.be of fax: ++32 15 42.49.21 of vul in op het internet:

<http://www.natuurpunt.be/tuinvogels> **SUCCESS en BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING**

Naam:		
Adres:		

Je gegevens worden opgenomen in het adressenbestand van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. Je kan je gegevens raadplegen, verbeteren of laten schrappen in het bestand. Natuurpunt vzw zal de gegevens aanwenden om je op de hoogte te houden van haar acties. Je kan ons contacteren op voormeld adres of via privacy@natuurpunt.be.